

Napoleon trekt over den St. Bernhard.

Zoo was dan besloten, 60.000 man Fransche troepen over de hemelhooge toppen der Alpen te voeren; langs ongebaande wegen, over steile rotsen, langs gapende afgronden en ijsgevaarten — in het meest geduchte jaargetijde: dat der sneeuwvallen.

Er waren 300 wagens noodig voor de uitrusting der 60 vuurmonden; en in deze hoog gelegen valleien, tot eeuwigdurende onvruchtbaarheid gedoemd, kon men volstrekt geen leeftocht vinden. Men moest het brood voor de manschappen, zelfs het voeder voor de paarden met zich dragen, en de moeilijkheden, die dit dappere leger tegemoet gingen, waren schier onoverkomelijk.

Van Genève tot aan Villeneuve was de tocht nog gemakkelijk; maar van Villeneuve, het uiterste punt van het meer Léman, tot aan Ivrye, waarlangs men de gezegende vlakten van Piëmont bereikt, had men een afstand af te leggen, die den moedigste zou doen aarzelen.

Maar de Hannibal der oude geschiedenis had niet gearzeld, dezen weg te nemen, om de stad der zeven heuvelen met zijn Afrikaansche ruiters te bereiken, en de Hannibal der nieuwe geschiedenis werd door dit schitterende voorbeeld aangevuurd.

De breedte van het bergpad kromp op sommige plaatsen in tot twee à drie voet; de kanonnen moesten van de affuiten gelicht, en op sleden met rollen worden vervoerd; de muil dieren droegen de krijgsbenoedigheden voor de infanterie.

Doch ongelukkigerwijze begonnen vele muil dieren te ontbreken, terwijl de drijvers, die men in groot getal noodig had, uitgeput raakten.

Toen werden de boeren uit verren omtrek te hulp geroepen, om de kanonnen over de moeilijkste punten heen te brengen.

Honderd man waren noodig, om een vuurmond tegen de moeilijkste rots op te zeulen; een volle dag was er mee gemoeid. En een tweede volle dag ging er mee heen, om dat ééne kanon in de vallei te brengen.

De boeren werden onrustig. Het gerucht, dat een groot leger in aantocht was, had zich met groote snelheid onder de Zwitsersche herders en boeren verspreid, terwijl de tijding, dat Napoleon, de eerste consul, duizend francs had uitgelooft voor het vervoer van één kanon, onder die arme landlieden een groote opschudding had verwekt.

Het wilde wat zeggen — duizend francs!

De boeren kwamen bij hoopen opdagen; het goud maakte hen gewillig; en zij spanden zich voor de kanonnen, die bestemd waren Oostenrijk te verpletteren.

Doch de arbeid viel hun bitter tegen; zij zeiden, dat het een onbegonnen werk was, en keerden terug naar hun armoedige hutten, om het goud in handen van Napoleon te laten.

Zij verdwenen allen — tot den laatste toe. Napoleon zond er zijn welsprekendste officieren op uit; zij strooiden het geld met kwistige handen uit, om de boeren terug te lokken, maar het was vergeefs en de soldaten moesten zelf aan den slag.

Toen versperde tot overmaat van ramp een vijandelijk fort den marsch der voorhoede onder generaal Berthier, en deze moedige houwdegen, die van geen wankelen wist, begon te versagen.

„Zoo gaat het niet!” zeide hij; „we moeten terug!” en in zijn angst en schrik om de zoo noodlottige ontdekking zond hij renbode op renbode aan den eersten consul.

Napoleon bevond zich bij de achterhoede, te Martigny, toen hem de sombere tijdingen van een zijner dapperste veldheeren bereikten.

Zij joegen hem in 't eerst een kille huivering aan, doch spoedig had hij zich hersteld, en nu kwam een zegevierende glimlach op zijn gelaat. Hij zond aan Berthier bevel, het

geduchte fort te ontwijken, en zoo dit niet ging, het te bestormen, doch in geen geval een terugtrekkende beweging te maken, terwijl hij zich gereed maakte, om zelf den St. Bernhard, een der hooge bergen van den aardbol, te bestijgen.

* * *

Groote kunstenaars hebben Napoleon afgebeeld, op een steigerend ros de eeuwige sneeuwvelden der Alpen overtrekkend, maar de geniale schilder van nevensgaande plaat, Paul de la Roche, hield de historische waarheid vast, toen hij den geweldigen Corsikaan, die stoutere hoogten dan den St. Bernhard zou beklimmen, op het muil dier heeft geteekend.

Achter hem bevond zich zijn adjudant generaal Duroc, die wel Napoleons roem, doch niet diens Waterloo zou beleven. En daar naast het muil dier liep de gids, met wien Napoleon, in een grillige luim, een gesprek aanknoopte.

De gids moest hem zijn ganschen levensloop, zijn zorgen, zijn vooruitzichten mededeelen; en Napoleon luisterde met het onbekommerd gelaat van een reiziger, van een pensions-gast, die zijn vacantedagen geniet.

De eenvoudige herder wist niet, wie die man was in den eenvoudigen, grijzen ruitermantel; hij had er geen flauw besef van, dat deze eenvoudige soldaat met den driekanten hoed de eerste man van Frankrijk was, en de beroemdste man van vijf werelddelen zou worden.

De gids vertelde van zijn armoedig leven; de oude klacht kwam over zijn lippen, dat hij zoo gaarne wilde huwen met een der meisjes uit de valleien, maar het geld ontbrak hem, om een huishouding te beginnen.

En Napoleon luisterde met opgewekt gelaat, nu en dan een opmerking makend, totdat de gids zeide: „Monsieur! ziedaar het klooster!”

Napoleon betrad hier historischen bodem; hier brak de vrome Savooische edelman Bernard de Menthon in de tiende eeuw den tempel af, die eens aan Jupiter was gewijd, om van de afbraak twee hospitalen te bouwen; hier, over het hoogst bewoonde punt van Europa, waar een altijd durende winter heerscht, ging de adem der Christelijke barmhartigheid.

Van hier trokken de monniken, door hun groote, schrandere honden vergezeld, bij storm en sneeuwjacht uit, om de verdwaalden op te sporen en te redden; om hen te laven met brood en wijn, en hen binnen de muren van hun gastvrij klooster te brengen.

Hier waren de vermoeide soldaten van Napoleon verkwikt door spijs en drank; hier stond de tafel voor Napoleon gedekt, toen hij binnentrad — hier ontmoetten elkander de Christelijke barmhartigheid en de man des bloeds.

Deze wereld, om der zonde wil vervloekt, en door Gods ontferming gezegend, is vol van die schrille tegenstellingen — voelde Napoleon er iets van, toen hij daar nederzat aan de eenvoudige tafel?

De gids stond daar ook.

Toen verzocht Napoleon om papier, schreef er snel eenige regels op, en reikte het den gids over met een welwillend gebaar.

„Breng dit rapport aan den administrateur van het leger!” zeide hij; de gids beloofde er voor te zullen zorgen, en ging met den brief naar de administratie.

Groot was zijn verbazing, toen hem daar werd medegedeeld, dat hij de gids was geweest van Bonaparte, en dat hem als belooning een huis met akker was geschonken.

Zijn vreugde was niet minder groot dan zijn verbazing; hij kon nu aan een huwelijk denken; en hij overleed vele jaren na Napoleon in het huis, hem eens door den luim van den beheerscher eener wereld geschonken.

Als een liefelijke idylle vlecht zich deze kleine, historische gebeurtenis door het ontzaglijke, bloedige weefsel van Napoleons tijd, terwijl in de kapel van het St. Bernhard-klooster een zwart marmeren tafel in gouden letters zijn overtocht van den St. Bernard op den 5den Mei 1800 vereeuwigt.

L. P.

